

XV Małopolska Giełda Agroturystyczna

Czy agroturystyka jest szansą dla polskiej wsi?

mgr inż. Małgorzata Bogusz
Uniwersytet Rolniczy w Krakowie
Instytut Ekonomiczno-Społeczny
Zakład Rozwoju Obszarów Wiejskich i Doradztwa
m.bogusz@ur.krakow.pl

Wprowadzenie

Agroturystyka jako forma wypoczynku:

- ❖ realizowana jest na terenach wiejskich o charakterze rolniczym,
- ❖ oparta o bazę noclegową
- ❖ i aktywności rekreacyjne związane z gospodarstwem rolnym lub równoważnym
- ❖ oraz jego otoczeniem (przyrodniczym, produkcyjnym i usługowym) [Drzewiecki 2002].

Historia agroturystyki w Polsce

- Pierwsze ślady koncepcji wykorzystania wsi dla celów wypoczynku mieszkańców miast w Polsce odnaleźć można w XIX-wiecznym ruchu regionalistycznym, który propagował wszelkie formy lokalnych inicjatyw gospodarczych i kulturalnych.
- Z drugiej strony, z postulatami wypoczynku na wsi występowali XIX-wieczni „higieniści” – lekarze społecznicy, usiłujący przeciwstawić się negatywnym aspektom żywiłowej urbanizacji, a zwłaszcza niezdrowym warunkom życia w ówczesnych wielkich miastach: Warszawie, Lwowie, Krakowie i Łodzi.

Historia agroturystyki w Polsce

➤ Dążeniom tym wyszły naprzeciw ambicje kapitalistycznego mieszczaństwa, które pragnęło choć w części dorównać sferom ziemiańskim i bogatej burżuazji, która już w początkach XIX wieku wyjeżdżała „do wód”, zwykle różnych zagranicznych kąpielisk i uzdrowisk.

W tak sprzyjającej atmosferze wyjazdy na podmiejskie letniska stały się w latach przed I wojną światową modne i popularne.

Wtedy właśnie zaczęła się kariera wielu podmiejskich wsi.

Historia agroturystyki w Polsce

- Miejscem wypoczynku w równej mierze były domy rolników, jak i specjalnie budowane przez bogatych mieszczan letnie domy.
- Niekiedy budowano je na działkach zaprzyjaźnionych gospodarzy, czasami wchodząc z nimi w układy finansowe, polegające na wspólnej budowie budynku, który służył gospodarzowi i letnikom.

Historia agroturystyki w Polsce

- W okresie międzywojennym tradycje ruchu letniskowego zaczęły owocować w latach 30-tych, przyjmując formy zorganizowane.
- Z inicjatywy powstałej Ligi Popierania Turystyki rozwojem wsi letniskowych zajęły się samorządy lokalne.
- Usiłowano działać pobudzająco w kierunku budowy domów z przeznaczeniem ich części na wynajem kwater prywatnych i poprawy stanu sanitarnego wsi.

Historia agroturystyki w Polsce

- Po drugiej wojnie światowej dopiero w 1957 roku po reaktywacji Spółdzielni Turystycznej „Gromada powstała możliwość organizacji **„wczasów po gruszą”** w budynkach rolników indywidualnych.
- „Wczasy pod gruszą” były najbardziej podobne do współczesnej agroturystyki, tak pod względem rzeczowym, jak i ideowo-koncepcyjnym. Był to ruch pod hasłem **„Jabłońscy zapraszają Matysiaków”** i wówczas powstało wiele tzw. wsi turystycznych.

Pierwsze zorganizowane wczasy letniskowe urządzono w Krynicy w 1959 roku.

Historia agroturystyki w Polsce

Miał to być wypoczynek w środowisku odmiennym od miejskiego środowiska pracy oraz odmienny od tłocznych kurortów, a więc na terenach wiejskich.

Po drugie, organizowanie wsi letniskowych z założenia miało stanowić pomoc finansową dla dwóch stron:

1. pracownikom umożliwić tani wypoczynek,
2. usługodawcom wiejskim, zwykle słabo zarabiającym, zapewnić dodatkowe dochody.
3. późniejszym okresie wystąpiło trzecie, bardzo istotne założenie ideowe:
4. wspomaganie procesów przekształcania wsi w kierunku wielofunkcyjności terenów wiejskich.

Historia agroturystyki w Polsce

- Na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych władze umożliwiły odpłatne wynajmowanie kwater w budynkach prywatnych i zgadzały się na obustronne korzyści ekonomiczne: dodatkowe zarobki dla rolników i tani wypoczynek ludności miejskiej.
- Z czasem jednak zgasło „zielone światło” dla inicjatywy prywatnej i niechętnie publikowano dane o jej rozwoju.

Historia agroturystyki w Polsce

- ❖ Ponowny rozwój kwater prywatnych na wsi rozpoczął się w końcu lat 80-tych i wzrost zainteresowania Polaków agroturystyką obserwujemy do dziś.
- ❖ Wypoczynek na wsi jest coraz częściej wybieraną formą spędzania wolnego czasu przez rodaków.
- ❖ **Agroturystyka** rozwija się w różnych regionach kraju w różnym tempie. Największym zainteresowaniem cieszą się obszary charakteryzujące się szczególną atrakcyjnością turystyczną.

Agroturystyka w Polsce

Zainteresowanie agroturystyką w Polsce jest wynikiem procesów obiektywnych, odzwierciedlających interesy ekonomiczne i socjalne trzech grup ludności:

- ❖ ludności miejskiej – zaspokajają rosnące potrzeby co do zdrowego, spokojnego i taniego wypoczynku;
- ❖ rolników – tworzy dodatkowe źródła dochodu, podtrzymuje gospodarstwa rolnicze i budżet domowy;
- ❖ wspólnoty wiejskiej (gminy, wsi) – podnosi jej zamożność oraz wzbogaca w środki finansowe budżet samorządowy.

Agroturystyka w Polsce

W małych gospodarstwach jest wiele „uśpionych” zasobów, które mogłyby one wykorzystać w celach turystycznych. Z reguły są to niezagospodarowane pomieszczenia mieszkalne z uwagi na nadmiar powierzchni mieszkalnej. Wynajmowanie turystom kwater jest więc dodatkowym źródłem dochodu.

Agroturystyka w Polsce

- ❖ Posiłki przygotowywane z produktów pochodzących z własnego gospodarstwa również cieszą się dużym zainteresowaniem wśród turystów.
- ❖ Małe gospodarstwa sprzedające rzadko niewielkie nadwyżki swojej produkcji rolnej mogą więc, wykorzystując szanse jakie stwarza agroturystyka, zacząć dobrze prosperować.

Korzyści dla gospodarstwa i wsi

- wykorzystanie wolnych zasobów;
- nowe miejsca pracy;
- dodatkowy dochód;

Korzyści dla gospodarstwa i wsi

- poprawa infrastruktury wiejskiej;
- estetyzacja wsi;
- integracja środowiska wiejskiego;

Korzyści dla gospodarstwa i wsi

- zachowanie dziedzictwa kulturowego wsi;
- rozwój osobowy mieszkańców wsi;
- kontakt z innymi wzorcami kulturowymi;

Korzyści dla turystów

➤ aktywny wypoczynek na wsi;

Korzyści dla turystów

➤ korzystanie ze świeżej żywności;

Korzyści dla turystów

➤ kontakt ze zwierzętami;

Korzyści dla turystów

➤ poznanie kultury regionu;

Korzyści dla turystów

➤ zdobywanie nowych umiejętności;

Korzyści dla turystów

- uczestniczenie w życiu gospodarstwa rolnego;

Korzyści dla turystów

- bezpośredni kontakt z przyrodą.

Funkcje agroturystyki

- pozyskiwanie dodatkowych źródeł dochodów dla rolników; dzięki wzrostowi dochodów rośnie możliwość ich przeznaczenia na nakłady inwestycyjne, np. budowę czy remonty, co powoduje zmniejszenie uzależnienia od rolnictwa, zróżnicowanie lokalnej gospodarki, która staje się mniej podatna na wahania rynku;
- pozyskiwanie dodatkowych dochodów dla gmin, samorządów terytorialnych danej miejscowości, związków gmin czy województwa;

Funkcje agroturystyki

- rozwój lokalnej infrastruktury (zaopatrzenie w wodę, kanalizacja, oczyszczanie ścieków, drogi, transport publiczny, urządzenia rekreacyjne), co przyczynia się do ułatwienia życia na wsi, podwyższenia standardu i warunków życia mieszkańców wsi;
- zwiększenie bazy noclegowej, utrzymanie istniejącej produkcji, rozszerzenie asortymentu i podnoszenie jakości oferowanych usług, co daje szansę bezpośredniego zbytu niektórych produktów rolnych, przyczynia się do powstania i rozwoju dodatkowych rynków zbytu na produkty żywnościowe i usługi miejscowe np. rękodzieło;

Funkcje agroturystyki

- tworzenie dodatkowych lub jedynych miejsc pracy oraz zmniejszenie poziomu bezrobocia, mobilizuje do podnoszenia kwalifikacji, umożliwia wykorzystanie potencjału ludzkiego;
- zdobywanie nowych umiejętności i doświadczeń, zawodów, umożliwienie nauki języków obcych, nauki przedsiębiorczości, kształtowanie nowych umiejętności w zakresie obsługi turystów, poszerzanie wiedzy lub poznawanie terenu, na którym się mieszka, jego historii i atrakcji, wyzwalanie inicjatyw społecznych;

Funkcje agroturystyki

- przeciwdziałanie masowemu odpływowi ludności z terenów wiejskich (głównie ludzi młodych i wykształconych) oraz wyludnianiu się terenów wiejskich;
- poprawianie estetyki w domu i wokół domu, większą dbałość o estetykę wsi, domów, ulic i innych miejsc o charakterze publicznym (estetyzacja wsi);

Funkcje agroturystyki

➤ wykorzystanie starych, często nie użytkowanych budynków lub ich części (rzadko wykorzystywanych pokoi, strychów, części zagród, budynków gospodarczych, wiatraków, restauracji, sklepów, zamków, pałaców, dworaków itp.) co może się przyczynić do zachowania materialnej spuścizny kulturowej wsi;

Funkcje agroturystyki

➤ możliwość ożywienia wiejskich tradycji, nabieranie szacunku i powracanie do tradycji i kultury ludowej, rozwój kultury na wsi, pełniejsze wykorzystanie niektórych obiektów na wsi;

Funkcje agroturystyki

➤ stworzenie możliwości spotkania innych ludzi, nawiązywania kontaktów i więzi społecznych, wymiany doświadczeń czy poglądów zarówno dla rolników, jak i gości, wzrost tolerancji wobec odmiennych postaw, zachowań czy poglądów, poszerzenie wiedzy o świecie i ludziach przez właścicieli gospodarstw, rozbudzanie zainteresowań.

Podsumowanie

- Agroturystyka jako forma działalności pozarolniczej mieszkańców wsi zdobywa w naszym kraju coraz szersze grono zwolenników, szczególnie na terenach o dużym rozdrobieniu agrarnym.
- Atrakcyjne walory polskiej wsi stwarzają szansę rozwoju tej formy wypoczynku na szerszą skalę, zwłaszcza, że wypoczynek na wsi jest coraz częściej wybieraną formą spędzania wolnego czasu przez rodaków.
- Walory przyrodnicze i bogactwo kulturowe polskich wsi sprzyjają rozwojowi tej formy działalności, co ma z całą pewnością pozytywny wpływ na wzrost konkurencyjności gospodarki w kraju.

XV Małopolska Giełda Agroturystyczna

Dziękuję za uwagę!

mgr inż. Małgorzata Bogusz
Uniwersytet Rolniczy w Krakowie
Instytut Ekonomiczno-Społeczny
Zakład Rozwoju Obszarów Wiejskich i Doradztwa
m.bogusz@ur.krakow.pl